

גן החיות התנ"כי בירושלים ע"ש משפחת טיש
 حديقة الحيوان اورشليم القدس باسم تش
 THE TISCH FAMILY ZOOLOGICAL GARDENS IN JERUSALEM

בשיתוף הקן לירושלים

ירושלים
 Yerushalayim
 שולם P.P.
 אישור מס. 1478

פרוסי

יוני 2012 גיליון מס' 17

הסיפור על רעות הברדלסית או "מדוע לא רוצה אוניקס להכנס הביתה?"

חיים בסמיכות לבני-אדם (ראו כתבה בהמשך). במקרה של רעות הברדלסית, נאלצנו להביא אל הגן ברדלסית שגודלה בסמיכות לבני אדם. קשה מאוד להשיג ברדלסים מגני חיות ודווקא בחווה בה גדלה רעות הברדלסית, המתמחה בריבוי צ'יטות, מגדלים אותן בטיפול אנושי קרוב מאוד. הקרבה לבני האדם מאפשרת את העברתן של הצ'יטות בין מכלאות שונות, מה שמסייע לרבייתן. צוות הגן נמנע באופן עקרוני מלגדל בעלי חיים כך שיתרגלו לחברת בני-אדם, מכיון שתהליך זה מנתק אותם מבני מינם ומסביבתם הטבעית ובסופו של דבר פוגע מאוד באיכות חייהם כבעלי חיים.

ולדניס, סוף סוף יש שעות של חסד והנאה, אחרי מספר שבועות עצובים לאחר הפרידה הקשה מחזי הדוב. אם תראה את שניהם מתגלגלים, מתרוצצים ומתחבקים על הדשא בתוך חצר הצ'יטות שבגן, תראה מה זו אהבה וחביבה אמיתית. אך על מנת שכל התאור המלבב הזה יתקיים צריך לשכנע את אוניקס להכנס הביתה ולפנות את החצר לרעות הקטנה. מפגש בניהם עלול להיות מסוכן לנסיכה החדשה. הם ראו אחד את השני רק מבעד מחיצה בטוחה, ולא בטוח שאוניקס אהב את מה שראה. זה בסדר, זכר ונקבה ברדלסים רצוי שקשריהם היום יומיים לא יהיו טובים מדי או קרובים מדי. אם יהיו כאלה יחסים, סיכוי גדול שאהבה גדולה תצמח מכך, אבל לא כזו שלה אנו מייחלים. זאת תהיה אהבה של "אחוות אחים" ולא כזו שיכולה להוביל לדור המשך ישראלי, שלו אנו מייחלים.

עכשיו נותר לנו רק לקוות שזו תחילתה של משיכה גדולה בין השניים.

רעות הברדלסית הצעירה

אוניקס הברדלס לא רוצה להכנס הביתה. כל תחנוניו של דניס לנסות לשכנע אותו להכנס הביתה עולים בתוהו. גם פיתויים בדמות תרנגולת או נתח בשר עסיסי לא גורמים לו להכנס והוא עומד במריו. אוניקס מקנא במידה רבה. לא רק שיש איום על הטריטוריה שלו אלא גם תשומת הלב נלקחה ממנו, ע"י מי שהוכתרה כבר באופן לא רשמי ל"מלכת הכיתה" החדשה. ובסה"כ אנחנו מדברים על צ'יטות - ברדלסים בעברית. לבעל החיים, היונק הטורף המהיר ביותר בעולם, יש סיבות רבות לדאגה. הוא מצוי בסכנת הכחדה. אורך חייו קצר. בבגרותו, בגיל 8-7, נפגעות הצ'יטות כתוצאה מתיפקודי כבד וכליות לקויים והם מסיימים את חייהם מוקדם. בגני חיות, אורך החיים קצת יותר ארוך, אך לא בצורה משמעותית. ההתמחות שלהם היא בריצה מהירה אחר הטורף, אך לאחר הצייד הם נותרים עייפים וחסרי אונים.

ועכשיו, על כל אלה הוספנו לאוניקס הברדלס "צרה חדשה" או שמא תקוה חדשה. לפני שבועות מספר הגיעה ארצה גורת צ'יטה חדשה בת 6 חודשים - מחוות גידול המתמחה בריבוי צ'יטות בדרום אפריקה. היא הגיעה עם השם DESERT - מדבר, אך חברי אגודת ידידי גן החיות שבתרומתם התאפשרה מסעה לארץ הקודש, העניקו לה את השם "רעות". והקטנה, חמודה להפליא. היא עדיין מדובללת פרווה, לא כמו צ'יטה בוגרת. בעיקר היא אוהבת לשחק ולהשתולל אבל לא לבד. הצ'יטות הם בעלי חיים סוליטריים וחשדנים, אולם היא הורגלה לבני אדם מלידתה, כך שכל הזמן היא מבקשת את קרבתו ותשומת לבו של דניס - מנהל מחלקת טורפים. זה המקום להערת אגב בנושא גידול בעלי

חדשות מהאוסף הזואולוגי

ציפורים:

עונת הבקיעות החלה.

עד כה בקעו גוזלים ואפרוחים למגלני שני, מגלנים קדושים, קורמורנים, ברבורים לבנים, קורלה ארוכת מקור, אקלקטוס, קקדו מולוקי ונשרים. מצפים לבקיעה: ארה כחולה/צהובה ופלמינגו.

במרכז ההדגרה הארצי לעופות דורסים שבגן החיות בקעו עד כה 5 נשרים, 4 בזי צוקים, עיט ניצי אחד ו-14 בזים אדומים.

ביתן חיות קטנות:

לטמרינים הזהובים הנדירים נולד במזל טוב גור צעיר. השמחה הייתה מהולה בעצב מכיוון שאביו של הרך הנולד מת זמן קצר לאחר לידתו. גם הסוריקאטות המליטו, מספר הוולדות עדיין אינו ידוע.

אוכלי עשב:

לצד אירועים משמחים כמו המלטות רבות של יחמורים וג'רפה נוספת (בת לאיקאה), הרי שמרכז תשומת הלב הופנתה לטרגדיה של מות שתי הג'רפות בעת תהליך העברתן לגן החיות שבפאפוס, קפריסין.

פילים:

בקרוב יתברר האם הפריית הפילה תמר נחלה הצלחה או שמא נאלץ שוב להתאזר בסבלנות עד ההפרייה הבאה או כניסתו של הפילון טדי לגיל שאפשר להתחיל...

פינת החי:

הדרבן פרינקלס עבר לפינת החי בצובה.

קופים:

2 למוריות שחורות הגיעו לגן. רק הזכרים במין הזה שחורים, הנקבות חומות למדי... הלמוריות יהוו את הגרעין הראשוני לקראת הקמת קבוצה של מין זה שתחליף בהדרגה את המין למור חום.

לקוף העכביש פנצ'ו נוסף חבר חדש ששמו פפה (ראו כתבה).

בהפתעה רבה ילדה השימפנזה מאיה זוג תאומים. אין מדובר בלידה צפויה מכיוון שהזכר היחידי שיכול להיות האבא לתאומים הוא "ילד" בן 7.5 ששמו ניקי.

טורפים:

ליזר הצ'יטה שבגן הצטרפה נקבה חדשה וצעירה בשם DESERT (ראו כתבה).

לחתולי החולות נולדו 2 גורים. לאם ולגוריה שלום.

חזי הדב אינו

חזי ואלברט בברכה / צילום: טיבור יגר

מעטים הם המבקרים בגן החיות ואוהביו שלא הכירו את חזי הדב. כמעט בכל ביקור בגן, למעט, אולי, ימי החורף הקרים, ניתן היה לראות את חזי שולט ביד רמה בתצוגת הדובים. ה"אבא של כל הדובים" – אלברט, עליזה, שושנה ושחר היה הדב הגדול מכולם,

הבהיר בצבעו. בינו ובין אלברט היה סטטוס קוו של כוחניות מרוסנת וכל הבנות והגורים רחשו לו הרבה כבוד. בגילו, 32, חזי כבר לא היה בין המשתובבים בחצר הדובים, אך ניתן היה לראותו שוחה בבריכה וזולל פירות קפואים בימים לוחטים של קיץ. בשנים האחרונות הרבה חזי לרבוץ בצל, בצידי התצוגה. תנועתו הלכה והואטה ודניס – מנהל מחלקת טורפים, הרבה להתלבט בשאלה האם חזי סובל כאבים. דניס טיפל בחזי הדב קרוב ל-20 שנה, וביניהם נרקמה אהבה מיוחדת. הם עברו יחד מגן החיות הישן ברוממה אל הגן החדש, וחוו ביחד את היציאה מכלוב צפוף, לתצוגה רחבת ידיים. אחר כך התרחבה המשפחה ונולדו גורים, ובכל השמחות והאירועים העצובים, דניס וחזי לא נפרדו. בשנתיים האחרונות חזי היה תמיד במעקב רפואי כדי לוודא שאיכות החיים שלו לא נפגמת. דניס טען שכמו אדם מבוגר, חזי מתנהל בכבוד, אך ממשיך להנות מהחיים. עד שלאחרונה התחיל מצבו של חזי להדרדר ואפילו האביב המתעורר מסביב לא הצליח להפיח בו שמחת חיים. חזי צעד בקושי רב ולאחרונה הפסיק לשלוט בצרכיו. כל תפארתו של דב גדול, אימתני וחזק נעלמה

ונראה היה שחזי סובל. הצוות הוטרינרי והמטפל של גן החיות החליט להרדים את חזי לנצח, כדי שימות מבלי לסבול סבל מיותר. בימיו האחרונים זכה חזי להרבה פינוקים. דניס וסיון, מטפלי הדובים צ'פרו אותו בדבש, עוגות, והרבה מטעמים דוביים. גם המבקרים ששמעו על הפרידה מחזי הגיעו לתצוגת הדובים כדי להפרד. ביום שנקבע ירד עצב עמוק על גן החיות. נפרדנו מחבר יקר. עכשיו נשארו רק הרבה סיפורים ועוד יותר תמונות.

לא טוב היות הקוף לבדו - פנצ'ו כבר לא לבדו!

סוף-סוף הגיע חבר לפנצ'ו, קוף העכביש של גן החיות התנ"כי. פנצ'ו הגיע אלינו מפארק הקופים לאחר שבמשך שנים נדד בין פינות חי ברחבי הארץ. פנצ'ו נולד במקסיקו, האזור הצפוני בתחום התפוצה של קופי העכביש שחורי-היד המשתרע דרומה עד צפון קולומביה. אולם קופי העכביש, החיים בצמרות העצים הגבוהות כמו כל מיני הקופים בעולם החדש, סובלים מציד, בין היתר לשם מכירתם כחיות מחמד. גורל אכזר נפל בחלקו של פנצ'ו והוא נלכד והוברח לארץ. בארץ, החל פנצ'ו את דרך הייסורים ברחבי פינות חי בארץ עד שהגיע לפארק הקופים ואחר-כך אלינו, לגן החיות התנ"כי. עם הגעתו של פנצ'ו החל גן החיות בחיפושים אחר חברים שיחלקו איתו את התצוגה. למרות שפנצ'ו חווה בדידות במשך רוב שנותיו בארץ, קוף עכביש בודד אינו מצב טבעי. בטבע חיים קופי העכביש בקבוצות שעשויות למנות עשרות פרטים ולמרות שהרכב הקבוצות עשוי להשתנות תכופות, רק לעיתים נדירות ימצא קוף העכביש לבדו. התכנית הייתה לצרף אל פנצ'ו קבוצה קטנה של קופי עכביש, אולם עדיין לא נמצאה קבוצה זמינה בגן חיות אחר. לכן, כדי לא להותיר את פנצ'ו בודד לזמן רב, הצטרף אליו קוף עכביש נוסף שהיה בודד גם הוא. השניים הכירו כבר בעבר, אולם הייתה זו הכרות עצובה. פנצ'ו וחברו החדש הוברחו ארצה יחד ממקסיקו, אך עם הגיעם ארצה הם הופרדו. עכשיו הם נפגשו שוב ואנו מקווים כי בתום תקופת החיבור הם ישתובבו להם ביחד על החבלים והעצים אשר בחצרם.

בהטבעה זווית עשויים להיות מוטבעים על פרטים מהמין הלא-נכון ולכוון את התנהגותם הזווית אל פרטים

הטבעה (החתמה) אצל בעלי חיים

מהמין השגוי. זו הבעיה הנוצרת לעיתים בעת גידול בעלי חיים צעירים בשבי על-ידי בני אדם. לדוגמה, במרכז ההדגרה הארצי לביצי עופות דורסים, הנמצא בגן החיות, אנו מגדלים לעיתים גוזלי נשרים להם לא נמצאו הורים (נשרים) מאמצים. כיוון שגוזלים אלו לא נחשפים לנשרים בוגרים במהלך התפתחותם, קיים החשש כי הם יוטבעו של בני אדם, עקב המגע עם המטפלים, וגם אם ישוחררו חזרה לטבע לא יתרבו שם כיוון שלא יכירו בנשרים האחרים כבני מינם. עקב חשש זה אנו מונעים כל מגע בין המטפלים לבין הגוזלים במשך כל תקופת גידולם בגן החיות (כתשעים יום). לדוגמה, ההאכלה מתבצעת כאשר המטפל נמצא מאחורי זכוכית חד-כיוונית, דרכה המטפל רואה את הגוזל אולם הגוזל אינו יכול לראות את המטפל. בנוסף, המזון מוגש לגוזל תוך שימוש בפוחלץ של ראש של נשר בוגר, בכדי שהגוזל ילמד לזהות נשרים כבני מינו, והמטפלים משתמשים בפוחלץ גם בכדי ללמד את הגוזל ולספק לו את המגע ההורי שהוא דורש. בעייה קשה יותר עשויה להיווצר עם עופרים, גדיים או טלאים המגודלים על ידי בני אדם. אלה עוברים

נעם לרנר

אחד התהליכים המורכבים בהתפתחותם ההתנהגותית של בעלי חיים רבים הוא תהליך הלמידה. בקבוצות כגון העופות או היונקים, ללמידה תפקיד חשוב ביצירת הרפרטואר ההתנהגותי של פרטים. אולם מהי בעצם למידה? אחת ההגדרות המקובלות ללמידה היא: "תהליך שבאמצעותו נוצר זיכרון כתוצאה מהתנסות וחשיפה לגירויים שונים". הגדרה זו כוללת ביותר ומקיפה מגוון רחב של סוגי למידה (תהליכים) היוצרים זיכרונות, הנשמרים לפרקי זמן, כתוצאה ממגוון כמעט אינסופי של התנסויות וגירויים. מבין סוגי הלמידה הרבים, תהליך בעל חשיבות רבה לאחזקת בעלי חיים בשביה הוא תהליך הטבעה (החתמה). הטבעה הינה תהליך למידה בלתי הפיך בו לומד פרט את המאפיינים של האובייקט שכלפיו יכוון בעתיד את התנהגותו. הטבעה מתרחשת בפרק זמן מסוים מאוד הנקרא "תקופה רגישה". בתקופה הרגישה הפרט לומד את המידע הדרוש וזה מתקבע בזיכרונו. אם לא למד

של הזואולוג

משולחנו

החתמה זוויתית על בני אדם ובבגרותם יראו רק בהם בני זוג אפשריים. הבעייה קשה יותר אצל הזכרים שלא רק שלא יזדווגו עם נקבות בנות מינם, אלא עשויים לתקוף בני אדם, בכלל זה את מטפליהם בגן החיות, מתוך מחשבה כי אלו בני מינם שחררו לתוך הטריטוריה שלהם או שמסכנים את מעמדם בקבוצה. פרט שעבר הטבעה זוויתית שגויה אינו יכול, כמובן, להיות מושב לטבע.

בגני חיות ניתן לראות לעיתים בעלי חיים איתם עובדים המטפלים באופן צמוד. במקרים אלה אין לבלבל בין הטבעה לבין אימונם של בעלי חיים לעבודה עם בני אדם, או חשיפתם לבני אדם בכדי שיתרגלו לנוכחותם. לדוגמה, המטפלים במחלקת הפילים בגן החיות עובדים צמוד עם הפילים, כאשר האחרונים יודעים לציית למגוון רחב של פקודות המשמשות לצורך גיוון שיגרת היום של הפילים ומניעת שיעמום, שמירה על כושרם הגופני של הפילים או לצורך טיפולים וטרינריים. אולם הפילים שבגן החיות אינם מוטבעים על בני אדם, אלא רגילים בנוכחותם ואומנו לציית לפקודות. דבר זה נכון גם לבעלי חיים אחרים בגן החיות כמו לדוגמה, הברדלסית החדשה שהגיעה לגן החיות מחוות רבייה בדרום אפריקה.

הברדלסית הורגלה לבני אדם ואומנה ללכת עם מטפל ממקום אחד למישהו, מה שיאפשר לנו להוליכה בין מכלאות ולסייע בתהליך הרבייה של הברדלסים שהינו בעייתית בתנאי שבייה. הטבעת בעלי חיים על בני אדם אמנם עשויה להקל על עבודת המטפלים ועל תהליכי אימון, אך יש לזכור כי למרות שהטבעה הינה תהליך טבעי, הפרדתם של בעלי חיים צעירים מהוריהם ומשאר בני מינם לצורך הטבעה על בני האדם עשויה לגרום לבעל החיים סבל והפרדה כזו אסורה על פי החוק הישראלי ועל פי הקוד האתי של גני החיות.

אחד התהליכים המורכבים בהתפתחותם ההתנהגותית של בעלי חיים רבים הוא תהליך הלמידה. בקבוצות כגון העופות

או היונקים, ללמידה תפקיד חשוב ביצירת הרפרטואר ההתנהגותי של פרטים. אולם מהי בעצם למידה? אחת ההגדרות המקובלות ללמידה היא: "תהליך שבאמצעותו נוצר זיכרון כתוצאה מהתנסות וחשיפה לגירויים שונים". הגדרה זו כוללת ביותר ומקיפה מגוון רחב של סוגי למידה (תהליכים) היוצרים זיכרונות, הנשמרים לפרקי זמן, כתוצאה ממגוון כמעט אינסופי של התנסויות וגירויים. מבין סוגי הלמידה הרבים, תהליך בעל חשיבות רבה לאחזקת בעלי חיים בשביה הוא תהליך הטבעה (החתמה). הטבעה הינה תהליך למידה בלתי הפיך בו לומד פרט את המאפיינים של האובייקט שכלפיו יכוון בעתיד את התנהגותו. הטבעה מתרחשת בפרק זמן מסוים מאוד הנקרא "תקופה רגישה". בתקופה הרגישה הפרט לומד את המידע הדרוש וזה מתקבע בזיכרונו. אם לא למד

הפרט את המידע הדרוש במהלך התקופה הרגישה, או שלמד את המידע הלא נכון, לא יוכל ללמוד שוב את המידע או לחילופין לא יוכל לשנות את המידע השגוי שבזיכרונו. הגירויים המעוררים את הטבעה הינם מגוונים. לדוגמה, דגי האלתית (סלמון) שמוטבעים על ריח הפלג בו בקעו, דבר המאפשר להם לשוב בדיוק לאותו פלג, לצורך רבייתם הם, גם לאחר שבילו מספר שנים ברחבי האוקיינוס, תינוקות אנושיים שמוטבעים על ריח החלב של אימם או גוזלי עופות שמוטבעים על קולות הוריהם, חלקם עוד בטרם בקעו מן הביצה. גם גירויים ויזואליים, כגון צבע או דוגמא, הם כמובן גירויים חשובים המעוררים הטבעה במינים שונים. ישנם סוגים שונים של הטבעה, המוגדרים לפי ההתנהגויות המושפעות מתהליך זה, וכל סוג הטבעה מתרחש בתקופה רגישה שונה במהלך חיי הפרט.

אחד מסוגי הטבעה המוכרים יותר, גם אם אינו התהליך הנפוץ ביותר הוא הטבעת העקיבה. במינים רבים הצאצאים מסוגלים ללכת מיד לאחר לידתם (או בקיעתם מהביצה) ובשלב זה הם נוטים לעקוב אחר עצם הנע בקרבתם. בתנאים טבעיים צפויים אלו להיות הוריהם של הצאצאים (שניהם או רק אחד מהם) ולכן הצאצאים לומדים בסמוך לאחר הלידה לזהות את הוריהם ולעקוב רק אחריהם. אחד התיאורים המדעיים הראשונים לתופעה זו היה של האתולוג (חוקר ההתנהגות) הנודע קונרד לורנץ שהראה כי בהעדר ההורה הביולוגי ניתן להטביע בעלי חיים צעירים על אובייקטים אחרים, החל מבעלי חיים אחרים (וכך היה לורנץ לאימם המאמצת של אפרוחי אווז רבים) וכלה בעצמים דוממים שונים. למרות שלורנץ היה בין המדענים הראשונים שחקרו את תופעת הטבעה, בני האדם הכירו את התופעה שנים רבות קודם לכן וניצלו אותה לצורך עבודתם עם בעלי החיים במשק, לדוגמה בכדי להוליך את אווזיהם למרעה. סוג אחר של הטבעה הוא "הטבעה הזוויתית". בהטבעה הזוויתית לומד הפרט את מאפייני בני מינו וכך מווסת את התנהגותו הזוויתית בהמשך חייו, בחירת בן-זוג או מאבק ביריב בן מינו. כמו בהטבעה עקיבה, גם

I hope all of you had a good holiday and are now safely back at work and school. In this chapter of Zoo Tails I thought I would take the opportunity to share a very difficult topic. I must admit, it has been a hard article to research and write. I would like to extend a sincere thank you to the keeper staff here at the zoo who allowed me ask hard questions and sometimes, open old wounds.

Even in the very best of zoos, sometimes, bad things happen. A mother won't or can't take care of her offspring, or even kills it at birth; animals get incurably ill or old and die. Or a tragic accident can happen, resulting in the loss of an animal. As many of you know, recently the zoo lost 2 young giraffes to an unexpected problem that occurred during the final stages of shipment to Cyprus. Despite all the pre-planning, care and preparation, the ultimate tragedy occurred, leaving the zoo staff in shock. Many people have asked us how we, as zookeepers, deal with the death of an animal that we have cared for and loved.

Any death of a friend or loved one, be it human or animal, arouses intense feelings that range from sadness and loss to anger, frustration and guilt as well as a host of other emotions. Methods of dealing with these emotions are an important issue for all of us at the zoo.

When a keeper loses an animal in his or her charge, more often than not, that animal was a friend. The loss of that animal leaves a big gaping hole. The keeper must deal with that loss on a personal level as well as being aware of and sensitive to the reactions of the other members of the animal's group with the potential of causing further problems.

There seems to be 7 stages in grieving - shock and disbelief; anger; alienation and distancing; denial; guilt; depression and resolution. We keepers go through all the stages, sometimes in spades, but because of the job, we keep on. Falling apart is not an option. Since zookeepers universally share a deep love of animals, we have an in-house support system available and can use each other for emotional backup and as an outlet to freely speak about the loss and what it means. Other keepers understand on deep level what the loss of an animal we have been responsible for means and can allow for the full expression of emotions, be it anger, frustration or tears.

The zoo holds staff meetings to review what happened and why, and importantly, what can be done, if anything to prevent what happened from reoccurring. An important part of dealing with a zoo death is to try to learn from it and, whenever possible, to pull something positive from it. These staff meetings are held for the entire keeper staff, not just the involved section, and in a way, can serve as a sort of group therapy session.

To close, while each life is in and of itself, unique and irreplaceable, sometime, as in the case of our lost giraffes, we all felt a bit better when the next day a birth occurred in the group. Life does go on and we can only continue to do the best we can to provide the best care and comfort to all our charges. Take care and be well.

עצב ירד על גן החיות

לפני מספר שבועות אירעה טרגדיה בגן החיות. שני הג'ירפים, חמודי ומרים, נפטרו. חמודי ומרים, דור הבניים בקבוצת הג'ירפים שלנו, היו אמורים לעבור לגן חיות בקפריסין לקראת התבגרותם ועם הצטרפות דור נוסף לקבוצת הג'ירפים. ביום ההעברה, בעת תהליך הכנסתם של חמודי ומרים לארגזים לקראת הסעתם לנמל ומשם לקפריסין, קרסו שניהם, כמעט בו זמנית, ונפטרו.

האירוע הכה בהלם את כל עובדי גן החיות ובעיקר את אלו שליוו את חמודי ומרים מאז נולדו כאן בגן החיות בקיץ 2002. ג'ירפים ידועים כחיות בעייתיות, אם לא הבעייתיות ביותר, בכל הקשור להרדמה וטשטוש. ידוע על מקרים רבים של פטירת ג'ירפים בעת ביצוע הליכים אלו. עובדה זו אינה מקלה על ההרגשה הקשה ובוודאי אינה פוטר את הצוות המקצועי מהסקת מסקנות ותכנון עתידי בכדי למנוע הישנותם של מקרים כאלו, שכן אין ספק כי נתמודד עם הצורך להעביר ג'ירפים לגני חיות אחרים גם בעתיד.

בכל זאת יש גם חדשות טובות בקבוצת הג'ירפים שלנו. כפי שכבר דיווחנו לכם, במרץ נולדה ג'ירפה חדשה בגן החיות, בת לצלקה, ועכשיו נוספה עוד ג'ירפה "קטנטנה" (בגובה של כ-1.80 מטר) לקבוצה, חמישה ימים לאחר מותם הטרגי של חמודי ומרים, הפעם לאימא אקיא. שתי הג'ירפות הצעירות כבר הצטרפו לשאר חברי הקבוצה בחצר האפריקאית בכדי להעביר בה את ילדותן. עם התבגרותן ייתכן והן יאלצו לעבור לגן חיות אחר ואז, אנו מקווים, נזכה לדווח על מעבר מוצלח.

ש.וי. מבקרות בגן החיות

הביאה לכתב: צילי כפיר

מזה 4 שנים מקיים ד"ר בארי, מנהל היחידה הנשמית בבית החולים אלי"ן את הבטחתו: בוקר של כיף בגן החיות לילדי היחידה הנעזרים כולם במכונות הנשמה, לבני משפחותיהם ולצוות היחידה.

אני נכנסת לתמונה כחוליה המקשרת בין עבודתי באל"ן כפיסיותרפיסטית ובין התנדבותי בגן החיות בימי שישי. גם הפעם יצאנו אל גן החיות, היינו כ-60 במספר, ובאמת היה כיף לכולם. ראינו ושמענו את קופי הסיאמנג, בקרנו בביתן חיות קטנות והתלהבנו מגור התמרין זהוב הרעמה, נהננו לראות את הפינגווינים עומדים בשורה ומחכים לארוחת הדגים, ורבענו על הדשא, הורים עם ילדיהם המונשמים, כמו כל המשפחות האחרות המבקרות בגן. רציתי לחלוק אתכם במיוחד את סיפורן של י. וש. בגן החיות. י. למעשה יכולה להלך על רגליה אך בגלל בעיות רפואיות רבות היא פוחדת. במחלקה חשבנו שניסינו כבר

את כל הדרכים להביאה לידי הליכה ממושכת אך ההצלחה היתה חלקית ביותר.

והנה בבוקר הביקור בגן רצה י. על רגליה מחדר לחדר לספר לכולם שהיא הולכת היום לגן החיות, כאילו

מאז ומעולם היתה מתניידת בהליכה. ובגן שמה לב ענבל, מצוות הגן, שהנה י. קמה והולכת לאורך תצוגת הפינגווינים, כאחד האדם. ש. גם היא נתמכת במכונת הנשמה, וגם לה אין ספור בעיות רפואיות, בכל יום רגיל נזקקת לתרופות מרגיעות במשך שעות הבוקר בגלל התקפים של אי שקט קשה. גם לש. הצענו את כל הפעילויות הקיימות בבית החולים, ניסינו לעניין אותה בזה ובאחר והכל בהצלחה חלקית ביותר.

ביום הביקור התלהבה ש. מרעיון היציאה לגן החיות יחד עם בני משפחתה ושאר המחלקה. עוברת לה שעה ועוד שעה ועוד אחת, וש. נהנית מן החיות, מן האווירה והחברותא, עולה חזרה להסעה לבית החולים כעבור 4 שעות ואין זכר לאי השקט ובודאי לא לצורך בתרופות.

אם כן, גם אם חשבנו שניסינו כבר את הכל וטרם היינו בגן החיות, הרי לא ניסינו הכל - כי גן החיות הוא בהחלט מקום מאוד מיוחד.

חלוקת המלגה ע"ש פרופ' אהרון שולוב

קרן המלגות למחקר אודות בעלי חיים בשבייה ע"ש פרופ' אהרון שולוב, מייסד גן החיות התנ"כי, היא מיוזמת משותף למשפחת שולוב, אגודת ידידי גן החיות וגן החיות עצמו.

הקרן מעניקה מדי שנה מימון למחקרים העוסקים בכל התחומים הקשורים לאחזקת בעלי חיים בשבייה, החל מטיפול ווטרינריה וכלה בהשבה לטבע של בעלי חיים נדירים הנמצאים בגן החיות התנ"כי. הצעת המחקר הזוכה במלגה לשנה זו היא הצעתו של בועז שחם, תלמיד מוסמך במחלקה לאקולוגיה, סיסטמטיקה ואבולוציה (אס"א) באוניברסיטה העברית ואיש החברה להגנת הטבע ורשות הטבע והגנים. הצעתו של בועז עוסקת בסקר שדה לבחינת מצבו של צב היבשה המדברי.

צב היבשה המדברי הינו מין החי היום כפי הנראה רק בישראל ומוגדר כנמצא בסכנת הכחדה חמורה. צב היבשה המדברי מצוי בעיקר באזורי חולות במערב הנגב ובמרכזו שם הוא סובל מהרס בית גידולו עקב החקלאות המתפשטת, רמיסת השטח על ידי עדרי עיזים וכבשים, טריפה על ידי בעלי חיים מלווי אדם (כלבי פרא, עורבים, תנינים) ואיסוף פרטים על ידי אנשים החפצים לגדל צב בביתם (אסור על פי החוק, גם לגבי צב היבשה המצוי המוכר יותר!). אולם אחת הסכנות הגדולות ביותר לצב היבשה המדברי היא דריסת פרטים על ידי רכבי שטח היורדים מן הדרכים המסומנות וכן דריסת הביצים המוטמנות בחול. למרות שמספריו של צב היבשה המדברי פוחתים, מזה כעשרים שנה לא נערך סקר מסודר בכדי לבחון את מצב האוכלוסייה.

סקר כזה עשוי לתרום לקביעת מדיניות שמירת הטבע באזורי תפוצתו של צב היבשה המדברי, מדיניות שעשויה לכלול השבה של פרטים מן השבי אל הטבע לצורך עיבוי האוכלוסייה הקיימת. גן החיות היחיד המחזיק גרעין רבייה של צב היבשה המדברי הוא גן החיות התנ"כי. גרעין הרבייה כולל היום שמונה צבים מבוגרים, שכולם הגיעו מאוספים פרטיים ולא נלכדו בטבע, וכן את "ראובן" צב היבשה המדברי הראשון שבקע אצלנו בגן החיות.

אנו מקווים כי בעתיד יוכלו צאצאי גרעין הרבייה לשוב לטבע ולסייע בשימור המין הנדיר הזה.

כספיון בגן החיות הקסום

סיפורי פאול קור בתיאטרון, מוסיקה ויצירה

יום ד', 16 ביוני 2004, בין השעות 16:00-19:00

בסיוע:

הפיל שרצה להיות הכי – על הפיל שלמד שכדאי להיות כמו כולם... סיפור של זהות עצמית מהול בהרבה צבע. השחקנית דבי זריהם בתיאטרון בובות מלווה במוסיקה ובהפעלה על-פי ספרו של פאול קור "הפיל שרצה להיות הכי".

הרפתקאותיו של כספיון – על לווייתן, כריש וכספיון אחד קטן ואמיץ. תיאטרון סיפור מלווה באביזרים ובהפעלות עם השחקנית נועה בקר על-פי לקט מספרי "כספיון".

גן החיות הקסום – על קסמם המיוחד והציורי של בעלי החיים השוכנים בגן. שעת סיפור עם המספרת איימי כץ. המפגש יסתיים בסדנת יצירה בהשראת סיפורו של פאול קור "גן החיות הקסום".

פוגשים את פילקטן – סדנה להורים וילדים עם הזואולוג והסופר פני אמיתי המספר על מפגשיו המסעירים עם בעלי חיים קטנים.

פינת עיון בספרי פאול קור.

סדנאות יצירה בהשראת פאול קור (ההשתתפות בסדנה כרוכה בתשלום סימלי).

כל הפעילויות (להוציא סדנאות היצירה) כלולות במחיר הכניסה. טלפון לפרטים: 02-6750111.

ZOO טריוויה

חדשי האביב מסמלים פריחה והמלטות רבות. גם אצלנו נולדו צאצאים חדשים. לפניכם רשימה של בעלי חיים, התאימו את החיה למשך תקופת ההריון שלה (בקירוב), ושלחו אלינו את התשובות.

משך ההריון	בעל החיים
9 חודשים	ג'רפה
5 שבועות	פילה
15 חודשים	פסמון
25 ימים	בני אדם
3 חודשים	צ'יטה
22 חודשים	פינגווין

שלחו את הפתרונות ל: ZOO טריוויה, גן החיות התנ"כי, ת.ד. 898, ירושלים, 91008. בחידון שפורסם בגיליון מספר 69, זכו איתמר וקחי ונתן פלד בעט מיוחד ופוסטר מגן החיות.

חובה בכל ביקור!

חנות הגן
עשה סל זית
בכניסה לגן החיות
ובתיבת נח

חולצות, כובעים, מזכרות, צעצועים
מגוון מיוחד המתאים לכולם

10% הנחה למנויי הגן בהצגת כרטיס מנוי

להסחף בכיף

